Радченко Л.О.
Національний університет фізичного виховання й спорту України

СПОРТИВНІ МУЗЕЇ ТА ЕКСПОЗИЦІЇ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ РОБОТИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Діяльність музеїв, що спеціалізуються, і виставок - важлива частина спортивного руху. Подібно до будь-яких інших соціальних установ, спортивні музеї мають певний набір соціально важливих функцій, які вони виконують в суспільстві. Тому, щоб ідентифікувати проблеми, яким довелося зіткнутися із справжньою соціальною установою, щоб належним чином виконувати його залишки функцій мало, досліджував дослідницьке питання. Аналіз ситуації в Україні для організації музеїв показує це, сьогодні, немає ніякого національного музею спорту; багато хто з експонатів знаходиться у зберіганні. Тому, один може ідентифікувати форми спортивних виставок : галереї, Олімпійські місця, музеї спортивної слави спортивних клубів, і тому подібне, більшість з якого ґрунтована на вторинних школах. Фахівці думають, що основна проблеми в організації роботи спортивних музеїв в Україні є: низьке спонукання серед громадськості, щоб створити спортивні музеї, небажання знаменитих атлетів, тренери і інші, щоб перейти внесено в медалі спортивних музеїв, свідоцтва, дипломи(це знаходиться в приватних колекціях), маленький ряд колекціонерів, хто зацікавлений у зборі спортивних тематичних колекцій; обмежений ряд фахівців, здатних проводити тури, присвячені спортивній славі регіону країни; соціально-економічна ситуація в країні. Основні шляхи подолання проблем роботи музеїв Спортивної слави, згідно з експертами, є: активація пошуку і дослідницька робота на створенні музеїв(офіси, галереї, і тому подібне), що спеціалізуються, захисту Українських досягнень, що проводить, на спортивній арені, бібліотека поповнення літератури на спортивних темах.

***Ключові слова**: Спортивні музеї, проблеми роботи, шляхи здолати, спортивний рух, важливі функції, музеї спортивної слави.*

Радченко Лидия. Спортивные музеи и экспозиция в Украине: проблемы работы и пути их преодоления. *Деятельность специализирующихся музеев и выставок - важная часть спортивного движения. Подобно любым другим социальным учреждениям, спортивные музеи имеют определенный набор социально важных функций, которые они выполняют в обществе. Поэтому, чтобы идентифицировать проблемы, которым пришлось столкнуться с настоящим социальным учреждением, чтобы должным образом выполнять его остатки функций мало, исследовал исследовательский вопрос. Анализ ситуации в Украине для организации музеев показывает это, сегодня, нет никакого национального музея спорта; многие из экспонатов находятся в хранении. Поэтому, один может идентифицировать формы спортивных выставок : галереи, Олимпийские места, музеи спортивной славы спортивных клубов, и т.п., большинство из которого основано на вторичных школах. Специалисты думают, что te main проблемы в организации работы спортивных музеев в Украине есть: низкое побуждение среди общественности, чтобы создать спортивные музеи, нежелание знаменитых атлетов, тренеры и другие, чтобы перейти внесено в медали спортивных музеев, свидетельства, дипломы(это находится в частных коллекциях), маленький ряд коллекционеров, кто заинтересован в сборе спортивных тематических коллекций; ограниченный ряд специалистов, способных проводить туры, посвященные спортивной славе региона страны; социально-экономическая ситуация в стране. Основные пути преодоления проблем работы музеев Спортивной славы, согласно экспертам, есть: активация поиска и исследовательская работа на создании специализирующихся музеев(офисы, галереи, и т.п.), проводящей защиты Украинских достижений на спортивной арене, библиотека пополнения литературы на спортивных темах.*

***Ключевые слова:** Спортивные музеи, проблемы работы, пути преодолеть, спортивное движение, важные функции, музеи спортивной славы.*

Radchenko Lidiia. Sports museums and exposition in Ukraine: problems of work and ways to overcome of them. *Activities of specialized museums and exhibitions are an important part of the sports movement. Like any other social institutions, sports museums have a certain set of socially important functions they perform in society. Thus, to identify the problems that had to face the present social institution to properly perform its functions remains little explored research question. Analysis of the situation in Ukraine for the organization of museums shows that, today, there is no national museum of sport; many of the exhibits are in storage. Thus, one can identify forms of sports exhibitions: galleries, Olympic places, museums of sport glory of sport clubs etc., most of which is based on secondary schools. Specialists think, that te main problems in the organization of sports museums work in Ukraine are: low motivation among the public to create sport museums, the reluctance of famous athletes, coaches and others to transfer deposited in sport museums medals, certificates, diplomas (that are in private collections), a small number of collectors who are interested in collecting sports themed collections; a limited number of specialists able to conduct tours devoted to sports glory of a region of the country; socio-economic situation in the country. The basic ways of overcoming problems of work of Sports glory museums, according to experts, are: activation of search and research work on the creation of specialized museums (offices, galleries etc.), conducting advocacy of Ukrainian achievements on the sports arena, replenishment library of literature on sports subjects.*

***Key words:** Sports museums, problems of work, ways to overcome, sports movement, important functions, sports glory museums.*

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний музей - концентроване втілення духовних прагнень культури, її минулого та сьогодення. У музейному просторі відвідувач вступає в діалог з різними епохами, культурами, особистостями. Музейне зібрання являє собою маленьку модель певної частини світу, що допомагає людині орієнтуватися, адаптуватися в реальному соціумі, вирішувати проблеми [1, 9]. Фахівці зазначають [2, 8, 10], що в XX ст.

спостерігається суттєва активізація музейної справи, справжній «музейний бум», який виражається в музеєфікації пам'яток історії та культури, природних об'єктів, відкритті нових музеїв; проявляється у пошуку нових напрямів роботи раніше створених музеїв, в тому числі і роботи з відвідувачами. Музей відіграє все більшу роль у вихованні та освіті молодого покоління, становленні та орієнтації особистості. Аналіз спеціальної літератури [2, 8, 11] дозволяє зазначити, що однією із важливіших складових розвитку музейної роботи є організація діяльності експозицій, як основної форми музейної комунікації, освітні та виховні завдання якої здійснюються шляхом демонстрації експонатів, організованих, пояснених та розміщених відповідно до наукової концепції та принципів архітектурно-художніх рішень. Враховуючи соціальну значущість музейної справи, її культурно-освітній потенціал, можна відзначити, що сьогодні, діяльність музеїв, робота спеціалізованих виставок та експозицій є важливою складовою розвитку спортивного руху [2, 5]. Як і будь-які інші соціальні інститути, спортивні музеї мають певний набір соціально-значущих функцій, що вони виконують у суспільстві. Аналіз літературних джерел свідчить про наявність наукових досліджень, присвячених питанням організації роботи музеїв [6], їх виховному та освітньому потенціалу [1], культурно-освітній складовій розвитку сучасного спорту [4], значенню залучення молодого покоління до олімпійських ідеалів та цінностей, важливості збереження спортивної спадщини тощо[3], при цьому, аналіз ситуації щодо діяльності спортивних музеїв, висвітлення їх ролі та місця як в олімпійському русі, так і вжитті сучасного суспільства, як в світі, так і в Україні залишається актуальним питанням наукових досліджень.

Зв'язок роботи з науковими програмами або практичними завданнями. Дослідження виконано в рамках теми 0111U001714 «Історичні, організаційно-методичні й правові засади реалізації олімпійської освіти України», що розробляється відповідно до замовлення Міністерства освіти і науки України № 1241 від 28.10.11 р.

Мета дослідження – висвітлення проблем організації роботи музеїв та експозицій спортивної слави в Україні та обґрунтування шляхів їх подолання.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел, інформації мережі Інтернет, синтез та узагальнення, контент-аналіз, опитування (бесіда та анкетування) , історичні методи, методи математичної статистики.

Результати дослідження. Аналіз літературних джерел дозволяє зазначити, що поняття музею прийнято розглядати з різних сторін. У вузькому плані музей – це матеріальний елемент культурної сфери, що зберігає і використовує в своїй роботі різні предмети, які мають значення для історії та культури. У широкому плані - це соціальний інститут, що займається вихованням індивідів і соціальних груп, виконує акумуляцію культури і передачу її новим поколінням, а також допомагає людям виробляти і розвивати власний світогляд [1].

До числа основних ознак будь-якого соціального інституту, в тому числі і музею, фахівці відносять [2]:

- наявність певного кола суб'єктів, що вступають у процесі діяльності у відносини, які набувають стійкого характеру;
- певну (більш-менш формалізовану) організацію;
- наявність специфічних норм і приписів, що регулюють поведінку людей в рамках соціального інституту;
- наявність символів, комплексів знаків, властивих даному інституту; матеріальні умови.

Спортивні музеї – установи, що документують історію розвитку спортивного руху. Історичний аналіз дозволяє зазначити, що музеї такої групи (однієї з наймолодших серед інших) стали виникати у світі на початку XX ст. [4]. На сьогоднішній день, найкрупнішим зі спортивних, у світі є олімпійський музей, що розташований в Лозанні (Швейцарія). Лозаннський музей було відкрито у 1993 р., його колекція нараховує понад 100 тис. експонатів. Постійна експозиція розташована на трьох поверхах та висвітлює три основні теми: «олімпійський світ», «Олімпійські ігри», «олімпійський дух», крім того, в музеї є зали де постійно проводяться виставки, що мають пересувний характер, а також спеціально оснащені приміщення, в яких можна отримати доступ до архівних матеріалів з метою проведення досліджень [4]. Аналіз розвитку музейної справи в Україні дозволяє зазначити, що перший Музей спортивної слави України було відкрито в Києві у вересні 1965 року, його експозиція налічувала понад 5 тис. експонатів (грамоти, дипломи, прапори спортивних організацій, вимпели, плакати, афіші, кубки; медалі, знаки та ін. нагороди, зразки спортивного одягу і взуття, спортивного інвентарю тощо). Експозиція включала такі розділи:

- «Стан фізичної культури і спорту в країні до Великої Жовтневої революції»;
- «Розвиток фізичної культури та спорту на території СРСР та УРСР у довоєнні та післявоєнні роки»;
- «Спорт в сучасних умовах».

Нажаль, з об'єктивних обставин (реконструкція приміщення, де знаходилась експозиція) діяльність музею була припинена, а сама експозиція була «законсервована». Для вивчення ситуації щодо представлення (висвітлення) спортивних матеріалів в Україні в рамках нашого дослідження було проведено аналіз планів роботи та звітів НОК України, Олімпійської академії України та їх регіональних відділень, а також офіційних документів профільних міністерств та відомств (статутів, положень, наказів тощо). Результати аналізу дозволяють зазначити, що в офіційних документах існують лише поодинокі згадки про діяльність окремих олімпійських куточків, роботу тимчасових експозицій та про доцільність розвитку спортивної музейної справи. При цьому, сьогодні в Україні не існує музею, який би повною мірою висвітлював спортивну славу країни, спортивні здобутки атлетів; зберігав би та висвітлював би спадщину вітчизняного спорту. Тому, наступним кроком роботи була розробка анкети та проведене опитування представників НОК України, Міністерства молоді та спорту України, спортивних федерацій, представників вищих та загальноосвітніх навчальних закладів, фахівців галузі (n=54), що дозволило систематизувати форми представлення спортивних матеріалів, які мають місце в Україні (рис. 1).

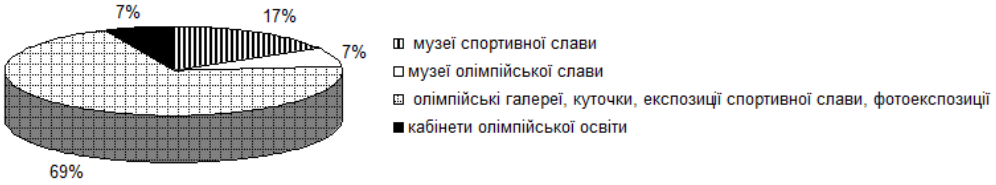

Рис. 1. Форми представлення спортивних матеріалів, що мають місце в Україні

Дослідження свідчать, що найпопулярнішою формою представлення спортивних матеріалів в Україні є організація діяльності олімпійських галерей, куточків та експозицій спортивної слави, далі за значущістю йдуть музеї спортивної слави, музеї олімпійської слави та кабінети олімпійської освіти. Наступним кроком роботи був аналіз місць розташування зазначених музеїв, галерей, кабінетів та експозицій. Дослідження дозволяють зазначити, що переважна більшість з них (рис. 2) розташована на базі загальноосвітніх навчальних закладів, що легко пояснити виховним та освітнім потенціалом спортивного та олімпійського руху, добрим прикладом спортивних перемог, що в свою чергу, стимулює та надихає молоде покоління. Експозиції та музеї також знаходяться на базі вищих навчальних закладів, спортивних шкіл, фізкультурно-спортивних товариств та відомств, а також незначна їх кількість представлена на базі регіональних відділень Національного олімпійського комітету України.

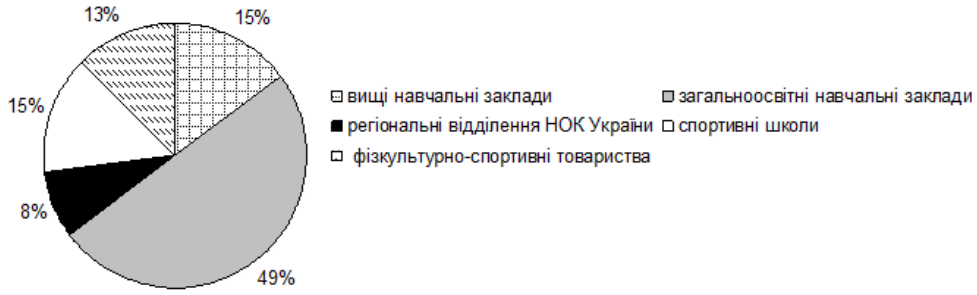

Рис. 2. Розташування спортивних експозицій в Україні

Наступним кроком роботи було визначення проблем розвитку спортивної музейної справи в Україні. Дослідження свідчать, що на думку фахівців, однією з найсерйозніших проблем в організації музейної справи є відсутність Національного музею спорту, окрім цього дослідження дозволили виділити і ряд інших, серед яких:

- низька мотивація до створення спортивних музеїв, галерей, виставок;
- небажання відомих спортсменів, тренерів та ін. виставляти, передавати, навіть на тимчасове зберігання, в музей експонати (медалі, грамоти, дипломи, спортивну форму, тощо) що знаходяться у приватних колекціях;
- незначна кількість колекціонерів, що зацікавлені у збиранні тематичних спортивних колекцій;
- обмежена кількість фахівців,здатних провести екскурсії, присвячені спортивній славі того чи іншого регіону країни;
- соціально-економічна ситуація в країні.

Опитування фахівців дозволило виділити найбільш ефективні шляхи подолання визначених проблем:

• активізація роботи щодо створення музеїв (кабінетів, галерей тощо) спортивної слави;
• активізація пошукової та науково-дослідної роботи щодо розвитку спортивного руху в регіонах;
• активізація інформаційно-пропагандистської діяльності щодо унікальних здобутків українців на спортивній арені;
• поповнення фондів бібліотек літературою зі спортивної тематики.

Активізація роботи саме за цими напрями дозволить не тільки покращити стан музейної справи в Україні, а й сприятиме підвищенню національної самосвідомості, вдосконаленню культурно-освітньої роботи щодо залучення різних верств населення до здорового способу життя, гуманістичного потенціалу спортивного, і в першу чергу, олімпійського руху.

ВИСНОВКИ

Діяльність спеціалізованих музеїв та експозицій є важливою складовою розвитку спортивного руху. Як і будь-які інші соціальні інститути, спортивні музеї мають певний набір соціально-значущих функцій, які вони виконують в суспільстві. При цьому, окреслення проблем, з якими змушений стикатися даний соціальний інститут, щоб нормально виконувати свої функції залишається мало дослідженим науковим питанням. Аналіз ситуації в Україні щодо організації музейної справи свідчить, що, сьогодні, в країні відсутній національний музей спорту; безліч цінних експонатів знаходиться у сховищах. При цьому, можна виділити певні форми представлення спортивних експозицій: галереї, олімпійські куточки, музеї спортивної слави певного клубу та ін., переважна більшість з яких розташована на базі загальноосвітніх навчальних закладів. До основних проблем в організації роботи спортивних музеїв фахівці відносять: низьку мотивацію серед громадськості до створення музеїв, небажання відомих спортсменів, тренерів та ін. передавати на зберігання в музеї медалі, грамоти, дипломи що знаходяться у приватних колекціях, незначну кількість колекціонерів, які зацікавлені у збиранні тематичних спортивних колекцій; обмежену кількість фахівців, здатних провести екскурсії, присвячені спортивній славі того чи іншого регіону країни; соціально-економічну ситуацію в країні. Основними шляхами подолання проблем організації роботи музеїв спортивної слави, на думку фахівців, є: активізація пошукової та науково-дослідної роботи, щодо створення спеціалізованих музеїв (кабінетів, галерей тощо), проведення інформаційно-пропагандистської діяльності щодо здобутків українців на спортивній арені, поповнення фондів бібліотек літературою зі спортивної тематики.

ЛІТЕРАТУРА

1.Аве И. К вопросу теории и практики музейной педагогики / И. Аве // Музееведение. Музеи мира. М., 1991. - С. 272-286.

2.Ботякова О.А. Взаимодействие школы и музеев / О.А. Ботякова, А.Г. Козлова // Рос. пед. ун-т им А.И. Герцена. СПб.: Образование, 1994. – 175 с.

3.Булатова М.М. Система олімпійської освіти в Україні / М.М. Булатова // Фізичне виховання в школі. – 2008. – № 1. – С. 40–43

4.Олимпийский спорт: в 2 т. / В.Н. Платонов, М.М. Булатова, С.Н. Бубка [и др.]; под общ. ред. В.Н. Платонова. – К.: Олимпийская литература, 2009. – Т.2. – 736 с.

5.Усовская Э.А. Культурологический аспект олимпийского образования / Э.А. Усовская // Мир спорта. – 2006. – № 2. – С. 98–100.

6.Abramo B. Comments, in Museology and Developing Countries / B. Abramo, M.L.H. Barretto // ISS. 1988. - №15. - P.225-230.

7.Annual report to the ICOM Advisory Committee // Museological News. 1987. - № 10. – P. 36.

8.Garcia B. One hundred years of cultural programming within the Olympic Games (1912–2012): origins, evolution and projections / B. Garcia // International Journal of Cultural Policy.– № 4, November 2008. – P. 361–376.

9.Jelinek J. Regional museums and scientific work in the museums / Jelinek, J. // Possibilities and Limits in Scientific Research Typical for the Museums. -Brno. -1978. – P.46-51.

10. Museology at the Beginning of the 3rd Millennium. Sbornic z mezinarodniho seminare Teorie a praxe / Editor J. Dolak, 2008. Brno, 2009. – 230 p.

11. Presentation in View of the ICOM Code of Ethics a Vision to the Future // The Materials of International Science Conference, July 11-12, 2010, Ulan-Ude, Lake Baikal. The Baikal Meetings - VII. - Ulan-Ude, 2010. - P. 463-479.

Скиба О.П.

БІОМЕХАНІЧНІ АСПЕКТИ В НАСТІЛЬНОМУ ТЕНІСІ

У статті на основі аналізу літератури подано характеристику біомеханічних законів, що відіграють основну роль у виконанні правильного і раціонального руху. Анатомія людини обумовлює техніку рухів і, особливо, його потенціал сили і швидкості. М'язи дають силу для "запуску" механізму важелів та безпосередньо впливають на рівень ефективності руху. Силу для роботи, у настільному тенісі, дають м'язи тіла, особливо м'язи ніг, а трансформація сили в бажану дію удару відбувається в м'язах рук. Швидкість руху контролює інерція тіла. Рухом управляє нервова система. Використовуючи передпліччя та за допомогою суглоба долонь можна повернути назад, або вперед. Ми згинаємо і відводимо передпліччя та при цьому повертаємо великий палець назовні, то ми повертаємо долоні вгору, а якщо ж великий палець повернути всередину, то виробимо поворот долоні вниз. Таким чином можна зробити згинання на 130-140º, а за допомогою плечового суглоба діапазон повороту долоні вгору і вниз зростає до 360º. Інтенсивність і напрям удару в основному визначені точно розрахованими та скоординованими діями кисті та передпліччя. Кисть руки рухається від зап'ястя. Рухи в променево зап'ястному суглобі проходять навколо двох осей, розташованих перпендикулярно одна до одної. Обертання тіла навколо вертикальної осі та з одночасним рухом руки з ракеткою вперед, ми проводим атакувальний удар. Тому для сильнішого удару, потрібно робити швидше обертання навколо вертикальної осі. На підставі проведених ними досліджень були зроблені наступні висновки, а саме найбільше навантаження в фазі ударного руху несуть дельтовидна і велика грудна м'язи, мета яких розігнати руку і надати ракетці певну швидкість до моменту контакту з м'ячем.

Ключові слова: *біомеханічний закон, «укорочена» рука, дельтовидна м`яз, центр ваги тіла, променево зап'ястний суглоб, м'язи-антагоністи.*

Скиба А.П. Биомеханические аспекты в настольном теннисе. *В статье на основе анализа литературы дана характеристика эргономических законов, которые играют основную роль в выполнении правильного и рационального движения. Анатомия человека обусловливает технику движений и, особенно, его потенциал силы и скорости. Мышцы дают силу для "запуска" механизма рычагов и непосредственно влияют на уровень эффективности движения. Силу для работы, в настольном теннисе, дают мышцы тела, особенно мышцы ног, а трансформация силы в желаемое действие удара происходит в мышцах рук. Скорость движения контролирует инерция тела. Движением управляет нервная система. Используя предплечья и с помощью сустава ладоней можно вернуть назад, или вперед. Мы сгибаем и отводим предплечья и при этом возвращаем большой палец наружу, то мы возвращаем ладони вверх, а если же большой палец повернуть внутрь, то выработаем поворот ладони вниз. Таким образом можно сделать сгибания на 130-140º, а с помощью плечевого сустава диапазон поворота ладони вверх и вниз возрастает до 360º. Интенсивность и направление удара в основном определены точно рассчитанными и скоординированными действиями кисти и предплечья. Вращение тела вокруг вертикальной оси и с одновременным движением руки с ракеткой вперед, мы проводим атакующий удар. Поэтому для более сильного удара, нужно делать быстрее вращения вокруг вертикальной оси. На основании проведенных ими исследований были сделаны следующие выводы, а именно наибольшая нагрузка в фазе ударного движения несут дельтовидная и большая грудная мышцы, цель которых разогнать руку и предоставить ракетке определенную скорость до момента контакта с мячом.*

Ключевые слова: *биомеханический закон, «укороченная» рука, дельтовидная мышца, центр тяжести тела, лучевой запястный сустав, мышцы-антагонисты.*

Skiba A.P. Biomechanical aspects with of table tennis. *In article on based analysis of the literature field characterization biomechanical of laws play a key role in the performance of of correct and rational movement. Human Anatomy makes technique of movements and, especially, its potential strength and speed. Muscles give strength to "trigger" mechanism of levers and directly affect the level of efficiency of movement. Strength of for work, in table tennis, give muscles, especially leg muscles, strength and transformation effort in the desired action takes place in the muscles of the hands. Speed of movement controls the inertia of the body. Movement controls the nervous system. Using forearm and using joint arthroplasty of the palms is possible to turn back or forward. We bend and attach the forearm and thus turn the thumb outside, we turn the palms upward and if the thumb turn inside, then turn will produce palm down. Thus we can flexing to 130-140º, and using of shoulder joint range turn palms up and down grows up 360º. The rotation of the body around the vertical axis and simultaneous movement of hands with the racket forward, we spend attacking kick. Therefore for a stronger effort, to do faster rotation around the vertical axis. The rotation of the body around the vertical axis and with simultaneous movement of hands with the racket forward, we carry out attacking kick. So for a stronger effort, need to do quickly rotation around the vertical axis. Based on the studies the following conclusions were made,*